

Nr 598

Av herr Hedlund m. fl., *angående bostadspolitiken.*

(Lika lydande med motion nr 493 i Första kammaren)

Bomiljöns betydelse kan inte nog framhållas. För barn och uppväxande har den en avgörande betydelse för utvecklingen, för vuxna är bomiljön en av de väsentligaste faktorerna i fråga om trivsel och trevnad, och för de gamla utgör levnaden i en normal och invand bomiljö ofta en förutsättning för det successiva accepterandet av en ny roll i samhällsgemenskapen. Bomiljön har således en betydelse som sträcker sig långt utöver det ekonomiskt kvantitativa.

I fråga om bostädernas inre utrustning och miljö har avsevärda förbättringar ägt rum under de senare decennierna. Den s. k. yttre bomiljön har däremot inte uppmärksamrats i tillräcklig grad. Dess värre har utvecklingen i det avseendet haft markanta negativa inslag. De mest framträdande exemplen härpå är en hård markexploatering, jättehusbebyggelse, husanhopningar utan tillräckliga utrymmen för barnens, ungdomens och familjernas fritidsbehov, dålig samordning bebyggelse — trafik och ett otillräckligt egnahemsbyggande.

Orsakerna till dessa brister är flera. Främst ligger de givetvis i att man i bebyggelseplanering och bostadspolitik ej haft en lämplig målsättning beträffande den yttre bomiljön. Detta kan bero på att bostadskonsumenter på grund av bostadsbristen inte haft möjlighet att påverka produktionens inriktning utan fått godtaga vad som över huvud taget stått att få. Befolkningsomflyttningen har särskilt på de stora inflyttningsorterna medfört att man i bostadsproduktionen ensidigt fått inrikta sig på byggandets kvantitativa sida och haft svårigheter att klara den planering en god bebyggelseplanering kräver. Denna utveckling har varit särskilt menlig för småhusbyggandet.

På många områden utgör det fria konsumtionsvalet en väsentlig garanti för att resurserna utnyttjas på ett sätt som tillgodoser människornas önskemål och behov. Förutsättningarna för att ett i verklig mening fritt

konsumtionsval skall kunna göra sig gällande på bostadsmarknaden är dock begränsade. Särskilt gäller detta om bostadsbrist råder. Men även vid en relativt riklig tillgång på bostäder föreligger inte möjligheter för alla till ett fritt val, eftersom bostadsinvesteringarna är av stor varaktighet och felbedömningar i efterfrågans inriktning därför får konsekvenser på lång sikt. Det är därför inte tillräckligt med snara åtgärder för att eliminera de brister ur miljösynpunkt som nu gör sig gällande inom vissa avsnitt av bostadsproduktionen. Det gäller också att genom fortlöpande forskningar och undersökningar få en säkrare bedömning av de faktorer som har samband med behovens och önskemålets utveckling på längre sikt. Risken finns eljest att det bostadsbyggande, som motsvarar flera miljarder kronor per år, efter en tid visar sig vara en betydande felinvestering på grund av att det inte svarar mot människornas behov. Även ur samhällsekonomisk synpunkt är det således angeläget att man söker finna en realistisk grundval för bostadsbyggandets inriktning på längre sikt.

Åtgärderna för en bättre bomiljö måste särskilt ta sikte på barnens och barnfamiljernas behov. Det är därför särskilt angeläget att *småhusbyggandet främjas* så att allt fler kan förverkliga egnahemstanken. Spörsmålen rörande egnahemmen behandlas emellertid i särskild motion. I fråga om flerfamiljshusbyggandet kan de aktuella miljökraven sammanfattas i kraftigt motverkande av de s. k. storhuskoncentrationerna, ökade utrymmen såsom grönområden, lek- och fritidsplatser för familjer, barn och ungdom samt tillgodoseende av behovet av fritidslokaler inomhus.

Självfallet är dessa frågor till viss del beroende av samhällsplaneringen i stort samt upprättade stadsplaner o. d. Önskvärt är också en sådan *ändring i de statliga lånereglerna som främjar en god bomiljö*. Det bör vara möjligt att inom kort få en sådan ändring i grunderna för beräkning av låneunderlag att tendenserna till hård markexploatering och koncentrerad höghus- och storhusbebyggelse motverkas i stället för att stimuleras. Det bör också vara möjligt att medge att sådana lokaler för fritidsverksamhet av skilda slag som behövs för de boendes trivsel får inräknas i låneunderlaget. Den nuvarande ordningen, som innebär att behövliga kommersiella lokaler får inräknas men inte fritidslokaler, är enligt vår mening inkonsekvent. En ändring i lånereglerna i dessa avseenden bör vidtagas med största möjliga skyndsamhet.

I samband med utredning rörande den framtida bostadspolitiken måste behovet av en god bomiljö få påverka finansieringssystemet. Det gäller också att därvid särskilt uppmärksamma planeringsfrågorna och få till stånd sådana riktlinjer för såväl samhällsplaneringen i stort som stads- och byggnadsplanering att behovet av en god bomiljö kan till-

godoses. Liksom man i fråga om bostädernas inre utrustning och standard successivt skärpt kraven måste också successiva förbättringar i fråga om den s. k. yttre miljön genomföras. För att dessa skall kunna göras på en realistisk grundval, behövs en ökad forskning på områden av särskild betydelse för bebyggelseplaneringen. Också detta måste beaktas vid överväganden rörande den framtida bostadspolitiken.

Av det anförda torde framgå att bomiljöfrågorna inte enbart hör till bostadspolitiken i egentlig mening. Olika fält av samhällsplaneringsområdet beröres. Det gäller kommunikations- och trafikplaneringens beröring med bebyggelsefrågorna, t. ex. i fråga om trafikskyddade lek- och fritidsutrymmen, tillräckliga parkeringsutrymmen och liknande behov som måste tillgodoses, men det gäller också bebyggelseplaneringens inverkan på behovet av trafikutrymmen. I det sistnämnda hänseendet bör eftersträvas en sådan intern lokalisering främst av bostäder, arbetsplatser och serviceinrättningar av olika slag, att trafikansvällningen så långt möjligt hålles inom rimliga gränser. Givetvis påverkas också stads- och samhällsplanering av de bostadspolitiska åtgärderna.

Enligt vår mening bör alla dessa spörsmål som rör bomiljön beaktas i ett sammanhang så att en samordning av och inbördes avvägning mellan olika aspekter och faktorer kan ske. Vi förordar att en parlamentarisk beredning tillsättes med uppgift att från främst här nämnda utgångspunkter utarbeta riktlinjer för en sådan bebyggelse- och samhällsplanering att en god bomiljö erhålles. Det får förutsättas att den även får i uppdrag att utforma riktlinjer för den framtida bostadspolitiken, emedan denna i stor utsträckning är avgörande för bomiljöfrågorna. Beredningen bör givetvis till sitt förfogande ha erforderlig expertis på olika berörda områden.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

1) att sådana ändringar i gällande regler och anvisningar för beräkning av låneunderlag m. m. vid bostadsbyggnade måtte vidtagas att dels koncentrerat storhusbyggnade och hård markexploatering motverkas, dels tillkomsten av trafikskyddade fritids- och lekplatser, grönområden, stimuleras, dels lokaler för tillgodoseende av de boendes behov av fritidsverksamhet kan inräknas i låneunderlaget, samt

2) att en parlamentarisk beredning med erforderlig expertis måtte tillkallas för att utforma riktlinjer för den framtida bostadspolitiken och för en samordning av bostadspolitiska åtgärder med olika åtgärder på samhällsplaneringens områden i enlighet med motionen och allt

i syfte att främja en god bomiljö med särskilt beaktande av familjernas och det uppväxande släktets behov.

Stockholm den 26 januari 1963

Gunnar Hedlund

Lars Eliasson
i Sundborn

Nils G. Hansson
i Skegrie

S. G. W. Wahlund

Sven Vigelsbo

Per Svensson
i Stenkyrka

Gustaf Svensson
i Vä

Harald Larsson
i Hedenäset

Gunnar Larsson
i Luttra